

Nordiska konservatorförbundet, svenska sektionen (NKF-S)

SE-Box 3071

103 61 Stockholm

Till Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm 2012-10-04

Yttrande över betänkandet SOU 2012:37 Kulturmiljöarbete i en ny tid (dnr Ku20129/943/KA)

Sammanfattning

NKF-S anser att det är positivt att kulturminneslagen ses över. Föreningen reserverar sig emellertid mot delar av det nya förslaget till lagtext och mot viss terminologi i betänkandet, som vi menar urvattnar innehållet i lagstiftningen. Användningen av begrepp som *kulturmiljöarbete* istället för *kulturmiljövård* och borttagande av begrepp som *skydda* och *vårda*, riskerar att få konsekvenser för både förståelsen och praktiken när det handlar om att just skydda och vårda kulturmiljöer.

En ändrad begreppsanvändning påverkar både dem som är direkt berörda, exempelvis ägare till skyddsvärda byggnader och föreningar, organisationer och företag som är hyresgäster, men också allmänhetens förståelse för frågorna. I förlängningen ser NKF-S att den nya terminologin riskerar att leda till att försiktighetsprincipen hotas.

NKF-S yrkar på att:

- Förslaget till ny text i paragraf 1 (kap 1) i *Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.* ändras till: *Ansvaret för att skydda och vårda kulturmiljön delas av alla.*
- Begreppet *kulturmiljövård* ersätter det nya förslaget *kulturmiljöarbete* i paragraf 2 (kap 1) i nämnda lag.

Ny terminologi riskerar att urholka lagen

Ord som *skydda* och *vårda* i befintlig lagtext finns där av en anledning. NKF-S menar att dessa begrepp är aktiva, och inte passiva som antyds i betänkandet, och att de har betydelse för alla som verkar inom området kulturmiljövård. Nämnda ord innefattar ett förebyggande arbete, vars resultat inte alltid är mätbara.

Varje disciplin behöver sina termer och tydlighet är en tillgång. Att frånga ord som *kulturmiljövård* kan få konsekvenser för de aktörer som har en påverkan på kulturvård, bland andra politiker, offentliga tjänstemän, ägare till skyddsvärda byggnader och föreningar, organisationer och företag som är hyresgäster.

Genom att använda begrepp som *nyttja*, *bruka* eller *konsumera* finns en stor risk att försiktighetsprincipen urholkas på sikt. NKF-S välkomnar ökade möjligheter att leva i, vistas i och utveckla kulturskyddade fastigheter och miljöer, men om försiktighetsprincipen luckras upp riskerar de värden som gör miljöerna skyddsvärda att försvinna.

Betänkandet konstaterar att begreppet kulturmiljöarbete idag används lika mycket och synonymt med begreppet kulturmiljövård. NKF-S ställer sig frågande till det påståendet. En snabb sökning på Riksantikvarieämbetets hemsida ger 66 träffar på *kulturmiljövård* och endast nio på *kulturmiljöarbete*. *Kulturmiljöarbete* uppfattar NKF-S som alltför generellt och föreslår att *kulturmiljövård* kvarstår som begrepp då det specificerar det önskade området.

Begreppsanvändning spelar roll och bör hanteras med försiktighet

Begrepp och formuleringar har betydelse för ett område och hur det utvecklas. Inom National Trust i Storbritannien har man gett ordet *conservation* en ny definition – the careful management of change¹ – som om vi direktöversätter blir *försiktig skötsel av förändring*. Att sköta om, vårda och bevara kan göras på många olika sätt, och de är aktiva begrepp. Det råder emellertid inget tvivel om att försiktighetsprincipen råder. Tillgängliggörande, synliggörande, pedagogik, utställningar med mera, det vill säga användandet, bör ske inom ramen för denna försiktighet.

Avslutningsvis ställer sig NKF-S frågande till begrepp som att *använda*, *nyttja* och *konsumera* kulturarvet och föredrar att *ta del av*, *uppleva*, *tillgängliggöra*, *synliggöra* och *presentera*. Det vill säga termer som inte antyder en förbrukning. Olika kulturföremål och kulturmiljöer har olika behov, men gemensamt är att de bör behandlas med hänsyn för att kulturarvet ska finnas kvar för kommande generationer att ta del av.

För NKF-S

Pia Christensson, ordförande
Lisa Nilsen, ordinarie medlem
Petra Waern, ordinarie medlem

¹ National Trust: Conservation Principles (2008)
http://www.nationaltrust.org.uk/servlet/file/store5/item373916/version1/w-conservation_principles_2008.pdf